

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI W GIMNAZJUM
„POZNAJĘ – WYBIERAM”

ROK SZKOLNY 2010/2011

Uchwalony przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną dnia 15 września 2010r.

Spis treści

- I Wprowadzenie
- II Założenia programowe
- III Cele programu
- IV Sposoby realizacji
- V Ewaluacja i uwagi końcowe
- VI Załączniki

Podstawa prawna:

- rozporządzenie MENiS z dnia 31.01.2003 roku w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226),
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 209 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390 z późniejszymi zmianami),
- zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 roku w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich,
- Statut szkoły.

I Wprowadzenie

Zachowanie człowieka jest uwarunkowane ogromną liczbą czynników. Media i obserwacja życia codziennego pokazują, że zachowania aspołeczne narastają. Szkoły coraz częściej przypominają dysfunkcyjną rodzinę, w której nikt nikogo nie zna, nikt nikomu nie ufa i wszyscy ze wszystkimi walczą. Często jedynym pomysłem na rozwiązanie problemów jest eskalacja metod kontroli i nacisku, na przykład w szkołach zatrudnia się ochroniarzy, instaluje kamery.

Chcemy uchronić naszą szkołę przed taką etykietką. Chcemy, żeby uczniowie i nauczyciele czuli się w niej bezpiecznie oraz identyfikowali się z nią. Szkolny program profilaktyki jest odpowiedzią na narastające potrzeby uczniów, rodziców i nauczycieli, a także uzupełnieniem programu wychowawczego o problematykę i działania o charakterze prewencyjnym.

Zadaniem naszym jest wyposażenie uczniów w umiejętności interpersonalne, które nie pojawiają się instynktownie, lecz są wynikiem uczenia się, naśladowania i treningu społecznego. Najskuteczniej młody człowiek uczy się tego w bezpiecznym środowisku i to nie od innych dzieci, które również się uczą, ale od troskliwych dorosłych. Chcemy uczyć naszą młodzież umiejętności wytyczania granic, zachęcić do eksploracji i samodzielności, służyć oparciem w chwilach lęku i wątplenia we własne siły, czuwać nad ich bezpieczeństwem oraz wyposażyć w niezbędną wiedzę dotyczącą współczesnych zagrożeń takich jak: uzależnienia, uleganie wpływom i psychomanipulacja, przemoc wobec innych i autoagresja, pułapki i niebezpieczeństwa zbyt wczesnej inicjacji seksualnej.

Twierdzi się często, że okres dorastania zwany wiekiem adolescencji charakteryzuje się powtórzeniem pewnej fazy rozwoju z wcześniejszego etapu, tzw. fazy separacji – indywidualizacji. W fazie tej (drugi, trzeci rok życia) dziecko oddziela się od matki i uczy się, że jest niezależną, odrębną istotą, ale też przekonuje się, że w wielu sytuacjach jest słabe i zależne, nie bez przyczyny jedna z podfaz tego okresu nosi nazwę: „ponowne zbliżenie”. Powtórka w okresie adolescencji odbywa się w znacznie trudniejszych okolicznościach, przeżywa się ją bowiem samemu i na własny rachunek. Młodzi ludzie – już nie dzieci, a jeszcze nie dorośli – przeżywają bardzo silne zjawisko zwane „oscylatorem dorastania”, czyli konflikt między potrzebą bezpieczeństwa, a pragnieniem samodzielności. Sprzeczność tych potrzeb rodzi nieustanny wewnętrzny konflikt i poczucie frustracji. Poszukiwanie tożsamości, własnej drogi w życiu może przejawiać się w skłonności do eksperymentowania na sobie i podejmowanie ryzykownych zachowań. Zadaniem szkoły jest minimalizowanie tego zjawiska i zapobieganie niebezpieczeństwom związanym z naturalnym skądinąd dążeniem do niezależności. Jak wiemy adolescent może osiągnąć bezpieczeństwo w dużej mierze w sferze symbolicznej, a więc przez kontakt słowny, emocjonalny i duchowy, stąd ogromna rola szkoły w tworzeniu wystarczająco dobrych warunków do pełnego rozwoju.

Innym, ważnym naszym zadaniem jest wspieranie i edukacja rodziców w ich trudnej roli. Chcemy zaproponować im różne formy pomocy i pracy nad podnoszeniem umiejętności bycia rodzicem i współbycia z dzieckiem w okresie adolescencji.

Dążymy do tego, by nasza szkoła była miejscem przyjaznym i otwartym, by uczeń, rodzic i nauczyciel czuli się w niej dobrze i bezpiecznie.

II Założenia programowe

1. Główne założenie programu to stworzenie systemu działań chroniących młodzież przed zakłóceniami w rozwoju oraz interwencyjnych, stosowanych w sytuacji pojawiających się zagrożeń.

2. Powstanie programu jest poprzedzone następującymi działaniami:

- a) utworzenie zespołu ds. profilaktyki;

Realizacją programu profilaktycznego zajmą się wszyscy wychowawcy i nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka oraz specjaliści z różnych instytucji wspierających działalność szkoły, zaproszeni do pomocy w realizacji konkretnych zadań.

Zespół do spraw profilaktyki tworzą:

- pedagog szkolny,
- wychowawcy klas;

- b) określenie podmiotu oddziaływań;

Głównym podmiotem oddziaływań są **uczniowie** naszej szkoły. Program jest zorientowany na ucznia, uwzględnia jego potrzeby oraz specyfikę okresu rozwojowego – przemiany związane z procesem dojrzewania, poszukiwaniem tożsamości, ćwiczeniem nowych ról i zainteresowaniem płcią przeciwną.

Bardzo ważnym podmiotem oddziaływań profilaktycznych są **rodzice**. Można powiedzieć, że stanowią podmiot wspomagający profilaktykę w szkole. Rodzice współtworzą program poprzez wskazywanie najistotniejszych problemów oraz uczestniczą w nim, podnosząc swoje umiejętności rodzicielskie i wychowawcze, współpracując z kadrą szkoły w imię szeroko pojmowanego dobra dziecka.

Wychowawcy i nauczyciele są realizatorami programu, ale także jego podmiotem. Stale podnoszą swoje kompetencje wychowawcze i interpersonalne poprzez uczestniczenie w szkoleniach i kursach oraz kontakt z najnowszą wiedzą z dziedziny psychoprofilaktyki.

- c) identyfikacja potrzeb środowiska szkolnego.

W celu **zdiagnozowania** środowiska szkolnego, określenia jego potrzeb i wytyczenia obszarów pracy profilaktycznej przeprowadzono badania ankietowe.

Badaniom poddani zostali uczniowie wszystkich klas, rodzice oraz nauczyciele. Obserwacja życia w szkole oraz analiza ankiet pozwoliły na wytyczenie kierunku naszej pracy i najważniejszych celów programu. Ankiety oraz ich opracowanie stanowią załącznik do niniejszego programu.

III Cele programu

Główne cele programu to:

1. Wspieranie osobowego rozwoju uczniów jako najważniejszego czynnika chroniącego przed podejmowaniem zachowań ryzykownych.
2. Minimalizacja oddziaływania czynników ryzyka.

Cele szczegółowe:

- 1a Wzmacnianie więzi w rodzinie.
- 1b Kształtowanie pozytywnych relacji między uczniami.
- 1c Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów (porozumiewanie się, asertywność, rozwiązywanie konfliktów).
- 1d Wzmacnianie poczucia wartości i kształtowanie adekwatnej samooceny uczniów.
- 1e Wdrażanie do poszanowania wartości i norm moralnych.
- 2a Przeciwdziałanie agresji i innym ryzykownym zachowaniom (np. uzależnieniom).
- 2b Wspieranie ucznia w sytuacjach trudnych.
- 2c Przeciwdziałanie przedwczesnej inicjacji seksualnej.
- 2d Propagowanie zdrowego stylu życia.

IV Operacjonalizacja celów – sposoby realizacji

Cel główny	Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy
1. Wspieranie osobowego rozwoju uczniów jako najważniejszego czynnika chroniącego przed zachowaniem ryzykownym	1. Wzmacnianie więzi w rodzinie	1. Zapraszanie rodziców i zachęcanie do uczestniczenia w imprezach i uroczystościach szkolnych. 2. Zebrania dla rodziców rozwijające umiejętności wychowawcze i funkcjonowanie w roli rodzica.	Wychowawcy, nauczyciele pedagog
	2. Kształtowanie pozytywnych relacji między uczniami	1. Diagnozowanie zespołów klasowych. Propozycje pracy profilaktycznej z uczniami oraz strategii prowadzących do poprawienia dyscypliny w szkole. 2. Integracja zespołów klasowych 3. Organizacja i uczestniczenie w uroczystościach i imprezach szkolnych (wg załącznika). 4. Organizowanie imprez wewnątrzklasowych (wycieczki, rajdy, dyskoteki)	pedagog, wychowawcy, nauczyciele wychowawcy, wychowawcy
	3. Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów (porozumiewanie się, asertywność, rozwiązywanie konfliktów)	1. Godziny wychowawcze dotyczące komunikacji werbalnej i niewerbalnej oraz asertywności. 2. Godziny wychowawcze dotyczące rozwiązywania konfliktów i negocjacji. 3. Ćwiczenie sprawności językowej i umiejętności porozumiewania się werbalnego. 4. Oglądanie edukacyjnych filmów dotyczących asertywności i komunikacji	wychowawcy wychowawcy poloniści wychowawcy, WDŹWR
	4. Wzmacnianie poczucia wartości i adekwatnej samooceny uczniów	1. Godziny wychowawcze związane z poczuciem tożsamości oraz rozpoznawaniem i wzmacnianiem mocnych stron uczniów. 2. Rozwijanie zdolności i zainteresowań poprzez ofertę zajęć pozalekcyjnych (wg załącznika). 3. Uczestniczenie w klubie dyskusyjnym kina Centrum 4. Rozpoznawanie i wzmacnianie specyficznych uzdolnień uczniów – konkursy szkolne i pozaszkolne	wychowawcy nauczyciele nauczyciele nauczyciele
	5. Wdrażanie do poszanowania wartości moralnych	1. Kształtowanie rozumienia postaw moralnych i znaczenia wartości w życiu człowieka. 2. Podejmowanie i uczestniczenie w różnego rodzaju akcjach charytatywnych (np. Góra grosza). 3. Ujednolicenie oddziaływań profilaktycznych dotyczących systemu wartości	religia j. polski – nauczyciele ww. przedmiotów, WDŹWR nauczyciel nauczyciel j. polskiego, pedagog, wychowawcy

2. Minimalizowanie oddziaływania czynników ryzyka	1. Przeciwdziałanie agresji oraz innym ryzykownym zachowaniom (np. uzależnieniom)	<p>1. Godziny wychowawcze dotyczące rozpoznawania uczuć i rozumienia zachowań agresywnych.</p> <p>2. Przedstawienia teatralne dotyczące profilaktyki uzależnień i przemocy, seanse filmowe</p> <p>3. Warsztaty i prelekcje dotyczące uzależnień i profilaktyki HIV/AIDS.</p> <p>4. Pogadanki i prelekcje dotyczące szkodliwości palenia i zagrożeń związanych z narkotykami, tzw. „dopalaczami” i alkoholem.</p> <p>5. Stałe podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej w zakresie psychoprofilaktyki – uczestniczenie w warsztatach, szkoleniach, tworzenie biblioteczki profilaktyki</p>	<p>pedagog wychowawcy wychowawcy</p> <p>wychowawcy, nauczyciele biologii i WDŻWR, pielęgniarka j.w.</p> <p>dyrekcja</p>
	2. Wspieranie ucznia w sytuacjach trudnych	<p>1. Skrzynka problemów – możliwość zgłaszania różnych problemów do pedagoga bez konieczności osobistego kontaktu.</p> <p>2. Porady indywidualne, opieka psychopedagogiczna.</p> <p>3. Jednolity system reagowania w razie konieczności – procedura postępowania w sytuacji zagrożenia (wg załącznika).</p> <p>4. Schemat postępowania interwencyjnego wobec ucznia używającego środków psychotropowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmowa sprawdzająco-interwencyjna z uczniem, - kontakt z rodzicami, - zawarcie kontraktu z uczniem (w obecności rodziców). <p>5. Indywidualne kontakty z wychowawcą</p>	<p>pedagog</p> <p>pedagog</p> <p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele</p> <p>wychowawcy</p>
	3. Przeciwdziałanie wczesnej inicjacji seksualnej	<p>1. Przekazanie rodzicom informacji o zakresie tematyki przedmiotu WDŻWR (zwiększenie frekwencji uczniów na tych zajęciach).</p> <p>2. Zorganizowanie spotkania z położną lub seksuologiem na temat zagrożeń wynikających z wczesnej ciąży</p>	<p>nauczyciele WDŻWR pedagog lekarz</p>
	4. Propagowanie zdrowego stylu życia.	<p>1. Promocja zdrowia – współpraca z pielęgniarką.</p> <p>2. Zajęcia pozalekcyjne dotyczące sprawności i aktywności fizycznej (SKS, rajdy)</p>	<p>pielęgniarka nauczyciele</p>

V Ewaluacja, uwagi końcowe

Badania ewaluacyjne pozwalają na znaczne zwiększenie skuteczności programu poprzez możliwość wprowadzenia korekt.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona w oparciu o:

1. Podsumowanie pracy na koniec każdego semestru – sprawozdania z przydzielonych zadań.
2. Badanie efektów programu przy pomocy ankiet – na koniec każdego roku szkolnego.
3. Zaplanowanie zmian i korekt po analizie wyników badania.
4. Coroczna identyfikacja potrzeb w klasach pierwszych.

VI Załączniki

1. Ankiety i ich opracowanie.
2. Program imprez szkolnych.
3. Procedury postępowania w sytuacji szczególnego zagrożenia.
4. Zasady współpracy szkoły z instytucjami wspomagającymi jej działalność wychowawczo-profilaktyczną.

Procedura postępowania w sytuacji szczególnego zagrożenia

(np. związanej ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, zachowaniami agresywnymi zagrażającymi bezpieczeństwu, zachowaniami karalnymi).

I Postępowanie wobec ucznia będącego pod wpływem narkotyków lub alkoholu:

- a) nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy,
- b) izoluje ucznia zapewniając mu bezpieczeństwo,
- c) zawiadamia pielęgniarkę lub lekarza,
- d) zawiadamia pedagoga i dyrektora szkoły,
- e) wychowawca (pedagog lub dyrektor) zawiadamia rodziców i wzywa ich do szkoły zobowiązując do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły,
 - w przypadku odmowy ze strony rodziców, o pozostaniu ucznia w szkole lub przewiezieniu do placówki służby zdrowia bądź przekazania funkcjonariuszom Policji decyduje lekarz w porozumieniu z dyrektorem,
 - w przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu i zachowującego się agresywnie, jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu – szkoła zawiadamia Policję,
 - jeżeli zdarzenia, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły powtarzają się, szkoła ma obowiązek powiadomienia Policji bądź Sądu Rodzinnego.

II Postępowanie w sytuacji, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk:

- a) nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) **ma prawo** żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby lub kieszeni (we własnej odzieży),
- b) nauczycielowi **nie wolno** samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – może to zrobić jedynie Policja,
- c) powiadamia dyrekcję szkoły,
- d) powiadamia rodziców (opiekunów) i wzywa ich do szkoły,
 - jeżeli uczeń nie chce dobrowolnie przekazać substancji ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa Policję,
 - jeżeli uczeń odda podejrzaną substancję nauczyciel, po jej zabezpieczeniu zobowiązany jest przekazać ją do najbliższej jednostki Policji,
 - zdarzenie musi być udokumentowane, sporządza się możliwie dokładną notatkę.

III Postępowanie wobec sprawcy czynu karalnego:

- a) powiadomienie dyrektora,
- b) ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- c) przekazanie sprawcy dyrektorowi bądź pedagogowi pod opiekę,
- d) powiadomienie rodziców,
- e) gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała) niezwłoczne powiadomienie Policji.

IV Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

- a) udzielenie pierwszej pomocy, wezwanie lekarza lub pogotowia,
- b) powiadomienie dyrektora szkoły,
- c) powiadomienie rodziców,
- d) wezwanie Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna.

Zasady współpracy szkoły z instytucjami ją wspierającymi w wychowaniu**I. Współpraca z Sądem Rodzinnym.**

Szkoła podejmuje następujące działania:

- sporządza pisemne wnioski z uzasadnieniem o rozpatrzenie spraw uczniów dotyczących: uchylania się od obowiązku szkolnego, rażących zaniedbań rodziców w sprawowaniu opieki i wychowaniu dziecka, przemocy w rodzinie,
- przekazuje na prośbę sądu opinie o uczniach, nad którymi ustanowiono nadzór, wychowujących się w rodzinach zastępczych lub z powodu toczącego się postępowania w ich sprawie,
- udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom nadzorowanym przez kuratora,
- współdziała z zawodowymi i społecznymi kuratorami rodzinnymi,
- uczestniczy w posiedzeniach sądu w sprawach uczniów.

II. Współpraca z Policją

Szkoła kontaktuje się z Policją w celu:

- udziału przedstawicieli w zajęciach edukacyjnych,
- informowania uczniów o konsekwencjach zachowań przemocowych,
- informowania i pomocy w sytuacjach agresywnych zachowań uczniów,
- dokonania czynności przeszukania w przypadku podejrzenia o posiadanie narkotyków, alkoholu,
- pomocy w przypadku kradzieży, wymuszeń rozbójniczych,
- działań profilaktycznych w sytuacji stwierdzenia wandalizmu,
- podjęcia działań w przypadku stwierdzenia uczestnictwa uczniów w nieformalnych grupach negatywnych,
- wygłaszania prelekcji dotyczących bezpieczeństwa,
- prowadzenia spotkań mediacyjnych.

III. Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną

Szkoła kontaktuje się z poradnią w celu:

- pomocy w zdiagnozowaniu środowiska uczniów,
- rozpoznania możliwości i indywidualnych potrzeb ucznia,
- wspierania ucznia w rozwoju,
- określenia formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- udzielania pomocy nauczycielom w dostosowywaniu wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb uczniów,
- udzielania pomocy rodzicom i rozwijania ich umiejętności wychowawczych.

IV. Współpraca z Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii

Szkoła kontaktuje się z Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii w celu:

- udziału w prelekcjach i zajęciach edukacyjnych,
- udzielania pomocy uczniom i rodzicom w sytuacji stwierdzenia kontaktów z substancjami psychoaktywnymi.

Program uchwalono w porozumieniu z Radą Rodziców dnia 15 września 2010r.